

MIKROFINANCOVANIE AKO CESTA K INKLUZÍVNEMU RASTU

Vinczeová Miroslava

Abstract. Inclusive growth is one of the basic pillars of the Strategy Europe 2020, which focuses on the economic growth providing employment and strengthening the economic, social, and territorial unity. It represents a means to achieve sustainable development, while it is the majority of population of a given country that participates in its creation and results. Since it is small and medium enterprises that represent the driving force of the economic growth, with the largest proportion being micro-enterprises, it is essential to ensure their financial inclusion. Microfinancing, as an important part of so-called inclusive finance, thus appears to be an efficient tool in achieving it. This concept of support, which originated in the developing countries of Latin America and Asia, is now being intensively implemented in more developed countries, including the EU, which supports it through its programs at the European, national, regional, and local levels. The objective of this study is to highlight the importance of microfinancing as a relatively new tool that supports financial inclusion of micro-enterprises, define differences between microfinancing in developing and developed countries, and identify the main problems connected with its implementation.

Keywords: microfinance, microcredit, inclusive growth, financial inclusion, inclusive finance, microenterprises

JEL Classification: G20, G30, D14, D63, H81

ÚVOD

Inkluzívny rast predstavuje jeden z troch pilierov stratégie Európa 2020. V rámci neho sa dôraz kladie na hospodársky rozvoj zabezpečujúci zamestnanosť a podporujúci posilňovanie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti. Za hybnú silu hospodárskeho rozvoja sa všeobecne považujú malé a stredné podniky, ktoré majú významný podiel na celkovom počte podnikov vo všetkých ekonomikách, ale tiež sa veľkou mierou podieľajú na zamestnanosti či na tvorbe pridanej hodnoty, pričom najväčší podiel na celkovom počte podnikov majú mikropodniky. Kľúčom k inkluzívnemu rastu je potom ich finančná inklúzia smerujúca k zabezpečeniu ich prístupu ku kapitálu potrebnému na uskutočňovanie udržateľnej konkurencieschopnej podnikateľskej činnosti. Mikrofinancovanie je jedným z významných nástrojov na ceste k dosiahnutiu tohto cieľa. Ide o koncepciu, ktorá svojím zameraním napomáha preklenúť medzeru financovania vznikajúcu medzi tradičnými komerčnými bankami a klientmi, ktorých tieto inštitúcie vnímajú ako príliš rizikových, a teda menej atraktívnych klientov, zahrňujúcich chudobnejších jednotlivcov alebo malé podniky.

Cieľom štúdie je charakterizovať význam mikrofinancovania ako relatívne nového alternatívneho nástroja na podporu finančnej inklúzie mikropodnikov, vymedziť rozdiely v mikrofinancovaní v rozvíjajúcich sa a vyspelých krajinách a identifikovať hlavné súčasné problémy v jeho využívaní.

1. FINANČNÁ INKLÚZIA A INKLUZÍVNE FINANCIE

Inkluzívny rast je rast, ktorý umožňuje všetkým jednotlivcom a subjektom prispievať k ekonomickému rastu a zároveň mať z neho prospech (What is inclusive growth?, 2009). Poskytuje obyvateľstvu a iným subjektom hospodárstva široké možnosti získavania produktívnych aktív vrátane vzdelania, umožňuje im využívať tieto aktíva v činnostiach podporujúcich rast a tiež mať úžitok z týchto aktivít, a zároveň na druhej strane poskytuje zabezpečenie pre tých, ktorí z takéhoto rastu priame úžitky nemajú (Macroeconomic stability, inclusive growth and employment, 2015, s. 5). Podľa Páleníka a kol. (2015) inkluzívny rast predstavuje prostriedok na dosiahnutie udržateľného, a teda stabilného a pretrvávajúceho rastu, na tvorbe a výsledkoch ktorého sa podieľa prevažná časť populácie krajiny. Môžeme povedať, že ide o hospodársky rast, ktorý umožňuje vytvárať pracovné a podnikateľské príležitosti pre všetky časti populácie vrátane chudobných. Záväzok zabezpečiť trvalo udržateľný rast a v rámci neho nenechať nikoho zaostávať (princíp „to leave no-one behind“) je deklarovaný aj v rezolúcii Valného zhromaždenia Organizácie spojených národov prijatej v roku 2015 pod názvom Agenda 2030 (Transforming our world: the 2030 Agenda for sustainable development, 2015). V rámci stratégie Európa 2020 ide o zabezpečenie sociálneho pokroku, prosperity a udržateľného rastu vo všetkých členských krajinách EÚ.

Najväčší podiel na celkovom počte podnikov v Slovenskej republike majú malé a stredné podniky (99,9%). V rámci nich prevažujú mikropodniky s podielom 96,9% (Správa o stave malého a stredného podnikania v Slovenskej republike v roku 2015, 2016, s. 20). Finančná inklúzia týchto podnikov predstavuje spôsob, ktorý im zabezpečí prístup k potrebným zdrojom financovania. Ich lepšia dostupnosť môže umožniť efektívnejšie využitie kapitálu zabezpečujúce živobytie pre drobných podnikateľov a ich rodiny, zmierňujúce chudobu, čo môže viesť k zlepšeniu ich prístupu k základnej zdravotnej starostlivosti a ku vzdelaniu. Takáto podpora podnikania je pre zabezpečenie trvalo udržateľného inkluzívneho rastu nevyhnutná. Inkluzívny finančný systém neprispieva len k zmierneniu spoločensko-ekonomických nerovností, ale aj k vyššiemu hospodárskemu rastu a k zmierneniu dôsledkov makroekonomických šokov najmä na domácnosti a malé a stredné podniky (Rajan, R., G., Zingales, L., 1996). G. Corrado a L. Corrado (2017) hovoria v tejto súvislosti o tzv. inkluzívnych financiách ako o inovatívnom koncepte, ktorého cieľom je podpora dostupnosti zdrojov financovania a s tým súvisiacich finančných služieb (poskytovaných najmä bankami) čo najväčšiemu množstvu znevýhodnených spoločenských skupín za prijateľných podmienok. Podľa uvedených autoriek by kompetentné orgány mali presunúť svoju pozornosť od otázky, či je dosahovaný rast postačujúci pre zmiernenie chudoby k otázke, či a ako sa môžu chudobní podieľať na raste a prispievať k nemu a ako to môžu podporiť inštitúcie napríklad aj prostredníctvom inkluzívnych finančných trhov. Poskytovanie finančných zdrojov, ktoré by sme mohli označiť ako inkluzívne financie, a s nimi súvisiacich finančných služieb sa najčastejšie uskutočňuje v rámci mikrofinancovania, ktoré pomáha preklenúť medzeru medzi formálnym finančným sektorom a jednotlivcami alebo malými podnikmi, ktorí sú komerčnými bankami vnímaní ako rizikovejší, a preto menej atraktívni klienti.

2. MIKROFINANCOVANIE AKO PREDPOKLAD INKLUZÍVNEHO RASTU

Koncepcia mikrofinancovania nie je vo svete úplne nová a jej korene siahajú až do 15. storočia, kedy katolícka cirkev zakladala záložne ako alternatívu k úžerníckym

poskytovateľom peňazí (Helms, B., 2006). Neskôr sa v Európe začali objavovať väčšie a formálnejšie úverové a sporiace inštitúcie zastrešujúce altruistické aktivity tohto typu vo forme ľudových bánk, sporiacich a úverových družstiev či zväzov. Mikroúvery sa uvádzajú aj v Marshallovom pláne zameranom na obnovu Európy po druhej svetovej vojne. Inštitúcie zamerané na mikrofinancovanie sa začali intenzívne rozširovať v rozvojových krajinách Ázie a Latinskej Ameriky, ktoré sa považujú za kolísku súčasnej podoby mikrofinancovania. Je však dôležité jednoznačne odlíšiť mikrofinancovanie od charity. Jednotlivci a rodiny, ktoré sú natoľko chudobné, že nie sú schopné dosahovať príjmy na splatenie akejkoľvek pôžičky, by mali byť príjemcami pomoci od charity. Na druhej strane tí, ktorí nie sú odkázaní na zvýhodnené podmienky v rámci mikrofinancovania, by mali byť klientami bežných komerčných bánk (Vinczeová, M., 2011). Snahou finančných inštitúcií zaoberajúcich sa mikrofinancovaním je pomôcť marginalizovaným spoločenským skupinám akumulovať určitú hotovosť, a tým im neskôr pomôcť pri rozhodovaní a znižovaní možných rizík spojených s ich prípadnou platobnou neschopnosťou.

Rastúci význam mikrofinancovania ako relatívne nového nástroja vo financovaní jednotlivcov a mikropodnikov sa odráža aj v zvýšenom záujme zo strany významných svetových orgánov a inštitúcií. Dôkazom je napríklad vyhlásenie roku 2005 Organizáciou spojených národov za „Medzinárodný rok mikroúveru“ alebo udelenie Nobelovej ceny za mier v roku 2006 Muhammadovi Yunusovi a ním založenej Grameen Bank v Bangladéši za ich snahu „vytvárať ekonomický a sociálny rozvoj zdola“ (http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2006/). Grameen Bank začala svoju činnosť ako pilotný projekt v roku 1976 a v roku 1983 sa pretransformovala do prvej svetovej banky pre chudobných, čím naštartovala revolúciu v oblasti bankovníctva a boja proti chudobe (Counts, A., 2008).

Vo svojej podstate mikrofinancovanie zahrňuje víziu multilaterálnych organizácií (akou je napríklad Svetová banka) spolu s agentúrami poskytujúcimi pomoc a politickými inštitúciami zameranými na rozvoj. Možno ho charakterizovať aj ako stratégiu založenú na princípe „občianskej spoločnosti“ s cieľom naštartovať a podporiť ďalší rozvoj. Medzi základné črty mikrofinancovania založeného na bežných etických princípoch môžeme zaradiť najmä prioritu zmierňovania chudoby, právo na poskytnutie úveru a úverovú efektívnosť (Vakulabharanam, V., Motiram, S., 2007). Ako sme už uviedli, poslaním mikrofinancovania je na rozdiel od tradičných finančných nástrojov predovšetkým podpora sociálnej a finančnej inklúzie. Z toho vyplývajú jeho dva hlavné zámery, a to sociálny zahrňujúci najmä zmierňovanie chudoby, a ekonomický spočívajúci v podpore podnikania a samozamestnávania. Mikrofinancovanie u nás zaraďujeme medzi alternatívne formy podpory financovania malých a stredných podnikov. V širšom zmysle pojem mikrofinancovanie zahrňuje okrem poskytovania mikroúverov aj ďalšie finančné služby, ako je mikrosporenie, mikropoistenie a poradenstvo. Niektorí autori, napr. Hes (2012), chápu mikrofinancovanie v užšom zmysle len ako poskytovanie menších pôžičiek – t.j. mikroúverov jednotlivcom alebo menším podnikom. Poskytovaním mikroúverov a s nimi súvisiacich služieb sa zaoberajú mikrofinančné inštitúcie. Ide o subjekty, ktoré ponúkajú tieto produkty za zvýhodnených podmienok klientom s obmedzeným prístupom k zdrojom financovania.

2.1. Mikrofinancovanie v rozvíjajúcich sa a vo vyspelých krajinách

Pojem mikrofinancovanie sa najčastejšie spája hlavne s rozvíjajúcimi sa krajinami v Latinskej Amerike a v Ázii, ktoré sú považované za jeho rodisko. V týchto regiónoch mikrofinancovanie zahŕňa okrem poskytovania mikroúverov aj mikrosparenie a mikropoistenie. Tieto produkty sú tu súčasťou programov zameraných na zmiernenie chudoby. V mnohých rozvojových krajinách zohrávajú dôležitú úlohu pri vytváraní nových pracovných miest pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva, ako sú hlavne ženy, mladí ľudia alebo nezamestnaní. Možno tvrdiť, že mikrofinancovanie v tejto podobe je zároveň environmentálne priateľské, keďže väčšina takýchto zdrojov sa poskytuje jednotlivcom s nízkym príjmom, ktorí plánujú začať alebo rozšíriť environmentálne udržateľné projekty malého rozsahu založené na využívaní obnoviteľných a energeticky efektívnych technológií (Corrado, G., Corrado, L., 2017). V mnohých prípadoch môžu mikroúvery na lokálnej úrovni podporiť podnikanie osôb, ktoré by inak boli nezamestnané. Vytvárajú sa tým príležitosti pre samozamestnávanie osôb, ktoré prestávajú byť sociálne odkázané, ale naopak – začnú sa sami podieľať na vytváraní spoločenských hodnôt.

Kým väčšina mikrofinančných inštitúcií sa nachádza v rozvíjajúcich sa krajinách, mikrofinancovanie si našlo svoju cestu aj do vyspelejších krajín vrátane Európy. Ak porovnáme mikrofinancovanie v rozvíjajúcich sa krajinách a vo vyspelých krajinách a krajinách, ktoré prešli transformačným procesom, nájdeme pomerne veľké rozdiely. Nasledujúca tabuľka prezentuje hlavné rozdiely v mikrofinancovaní medzi rozvíjajúcimi sa krajinami a európskymi krajinami zahrňujúcimi tradičné vyspelé krajiny a krajiny, ktoré prešli transformačným procesom.

Tabuľka 1 Rozdiely v mikrofinancovaní v rozvíjajúcich sa krajinách a v Európe

	Mikrofinancovanie v rozvíjajúcich sa krajinách	Mikrofinancovanie v Európe
Poskytované služby	všetky mikrofinančné služby: mikroúvery, mikrosparenie, transfer peňazí, poradenstvo a pod.	hlavne mikroúvery
Tradícia	70. roky 20. st.	90. roky 20. st. - stredná a východná Európa; 21. st. - západná Európa
Cieľová skupina	chudobné a extrémne chudobné osoby	spoločensky vylúčené osoby, začínajúci podnikatelia, podnikatelia odkázaní na mikroúvery
Hlavný cieľ	zmiernenie chudoby	rozvoj podnikania, aktivácia trhu práce, zmiernenie sociálnej exklúzie
Typ inštitúcií	neformálne finančné zdroje	formálne; banky sú dôležité
Úrokové sadzby	veľmi nevyvážené a vysoké (v desiatkach percent)	vyvážené

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Fila, J., 2015.

Vidíme, že v rozvíjajúcich sa krajinách sa mikrofinančné inštitúcie zameriavajú na ponuku širšieho spektra produktov, rozvinuté nie sú len mikroúvery, ale tiež mikrosparenie a mikropoistenie. Klientmi sú hlavne nízkopríjmové a chudobné skupiny obyvateľstva, ktoré nemajú prístup k tradičným úverom ani k iným finančným službám poskytovaným

formálnymi inštitúciami. V rozvíjajúcich sa krajinách lepší prístup k zdrojom financovania formálneho charakteru môže chudobným rodinám pomôcť zosúladiť spotrebu tovarov a služieb krátkodobej a dlhodobej spotreby vrátane vzdelania a zdravotnej starostlivosti. Môžu sa tiež poistiť proti nepriaznivým a nečakaným udalostiam, a tak predchádzať ďalšiemu prehlbovaniu chudoby a vyviaznúť z pasce chudoby. V týchto krajinách je veľmi významný aj etnický a rodový aspekt, ktorý často vyplýva z kultúrnych, náboženských a inštitucionálnych dôvodov. Najmä v niektorých regiónoch majú príslušníci určitých etnických skupín a ženy nižšie mzdy, obmedzenejšie príležitosti uplatniť sa na trhu práce a aj z tohto dôvodu čelia širokému spektru bariér v prístupe k finančným zdrojom a službám. Znevýhodnené skupiny obyvateľstva, ktoré nemajú prístup k nevyhnutným finančným zdrojom, nie sú schopné dosiahnuť ani minimálny životný štandard, čo ich privádza na okraj spoločnosti a stavia ich tak pred nevyhnutnosť požičať si potrebné peniaze od neformálnych veriteľov, často až úžerníkov, čo ďalej vedie k zhoršovaniu ich nepriaznivej situácie. Takýto vývoj zároveň prehľbuje polarizáciu spoločnosti a prehľbovanie nerovnováhy v rámci regiónov, ale aj z globálneho hľadiska. V rozvinutých krajinách sa mikrofinancovanie obyčajne zužuje len na poskytovanie mikroúverov, pričom cieľovou skupinou nie sú iba jednotlivci, ale hlavne malé podniky, predovšetkým mikropodniky. Významný rozdiel v mikrofinancovaní v rozvíjajúcich sa a rozvinutých krajinách spočíva aj v hlavnom celi. Kým v rozvíjajúcich sa krajinách sa mikrofinancovanie sústreďuje predovšetkým na zmiernenie chudoby, vo vyspelejších krajinách ide o podporu podnikania, trhu práce a sociálnej inklúzie. Európska únia a jej krajiny podporujú najmä mikroúvery ako dôležitú stratégiu rozvoja malých podnikov (Forcella, D., Hudon, M., 2016, s. 445). V Európe, ktorú môžeme ako celok považovať za vyspelejší región v porovnaní s rozvojovými krajinami, sa mikrofinancovanie zameriava najmä na podporu prístupu k potrebnému kapitálu pre malé a stredné podniky, ktoré v dôsledku neistoty vyplývajúcej z ich rizikového profilu a informačnej asymetrie medzi podnikmi a potenciálnymi veriteľmi (spravidla bankami) čelia prekážkam štrukturálneho charakteru. Financovanie je sprevádzané problémami hlavne v mladších a menších podnikoch. Najväčšie bariéry pri získavaní tradičných zdrojov kapitálu majú pred sebou najmenšie podniky – mikropodniky a samostatne zárobkovo činné osoby (tzv. „samozamestnávateľia“). Vyspelé krajiny sa od rozvíjajúcich sa líšia aj výškou poskytovaných mikroúverov. Kým v rozvíjajúcich sa krajinách je obvykle maximálna výška úveru pomerne nízka (niekoľko sto EUR), v EÚ sa mikroúvery poskytujú až do výšky 25 000 EUR (Regulation (EU) No 1296/2013 of the European Parliament and of the Council, 2013). Z uvedeného vyplýva, že mikrofinancovanie sa medzi jednotlivými svetovými regiónmi vo viacerých aspektoch značne odlišuje.

2.2. Súčasný problémy mikrofinancovania

Ako sme uviedli, mikrofinancovanie je populárne nielen v rozvíjajúcich sa, ale aj vo vyspelých krajinách. Jeho cieľom je dosiahnuť udržateľnú finančnú stabilitu jednotlivcov a malých podnikov. Vychádzajúc z takto vymedzenej podstaty možno mikrofinancovanie zaradiť medzi najrýchlejšie sa rozvíjajúce nástroje v oblasti spoločenskej zodpovednosti podnikov. Historický aj súčasný vývoj však ukazujú, že dobré zámery nemusia vždy viesť k dobrým výsledkom. V súčasnosti sa predmetom diskusií stále viac stávajú najmä etické aspekty mikrofinancovania. Hudon a Sandberg (2013) dokonca otvorene hovoria o súčasnej etickej kríze tohto odvetvia. Pozornosť sa sústreďuje najmä na činnosť mikrofinančných inštitúcií, na transparentnosť ich transakcií, na nadmerne vysoké úrokové sadzby, na nevhodné praktiky a spôsoby vymáhania pohľadávok a pod. Transparentnosť je významným

problémom v oblasti mikrofinancovania. Ak v mikrofinančnej inštitúcii existuje priestor pre netransparentnosť napríklad v podobe rôznych skrytých poplatkov, nejasne stanovených pravidiel splácania úveru, vzniká tým živná pôda pre rozvoj korupcie, toleruje sa nevhodný prístup personálu týchto inštitúcií ku klientom, čo poškodzuje nielen dobré meno a dôveryhodnosť jednotlivých inštitúcií, ale nakoniec aj celého odvetvia. Je ťažké stanoviť, aká je vhodná úroková sadzba za mikroúver poskytovaný nízkopríjmovým alebo chudobným klientom. No neprimerane vysoké úroky v súčasnosti rozhodne považujeme za jeden z najpálčivejších problémov mikrofinancovania. V niektorých prípadoch sa dokonca možno stretnúť s omnoho vyššími úrokovými sadzbami mikroúverov, než ponúkajú komerčné banky. Úroková sadzba sa pri mikroúveroch pohybuje v intervale od 20 do 70% p.a., napriek tomu je stále nižšia oproti úrokovým mieram požadovaným miestnymi úžerníkmi, ktorí bežne žiadajú 10 – 20% mesačne (Hudon, M., Sandberg, J., 2013, s. 571). Úrokové sadzby jednotlivých mikrofinančných inštitúcií sa navzájom výrazne odlišujú. Kým napríklad spomínaná známa Grameen banka v Bangladéši poskytuje mikroúvery s úrokovou sadzbou 10% p.a., úroková sadzba mexickej inštitúcie Banco Compartamos na druhej strane dosahuje až úroveň 73% p.a. (Campbell, G., 2010, s. 1085). Ak sa ukáže, že mikroúvery sú v skutočnosti predražené, hrozí dlžníkom, že pod ich ťarchou uviaznu v úverovej pasci a dostanú sa do začarovaného kruhu neriešiteľnej zadlženosti, v ktorom si pod tlakom splatnosti jedného úveru požičávajú ďalší, často od miestnych úžerníkov. Takto počiatočný dobrý úmysel mikrofinancovania môže cez netransparentnosť, korupciu a sledovanie iných než navonok deklarovaných záujmov viesť k vzniku vážnych spoločensko-ekonomických problémov.

Muhammad Yunus, zakladateľ Grameen banky v Bangladéši a nositeľ Nobelovej ceny, ktorého sme spomenuli vyššie, považuje prístup k úverom za jedno z ľudských práv (Hudon, M., Sandberg, J., 2013, s. 561). Ak toto právo porovnáme s inými ľudskými právami, napríklad s právom na prácu, vzdelanie alebo základnú zdravotnú starostlivosť, zisťujeme, že kým uvedené práva garantuje určitý subjekt (spravidla zastrešený štátom), právo na prístup k úveru nie je spojené s jednoznačným subjektom, ktorý ho má garantovať. Podľa Vakulabharanama a Motirama (2007) medzi prvoradé ciele mikrofinancovania patrí aj efektívnosť splácania úveru a garantovanie životaschopného mikrofinančného systému. Tu nachádzame zrejmy rozpor. Dosahovanie vysokej miery návratnosti úverov, ktoré je bežné v komerčnej finančnej sfére, nie je vždy konzistentné s deklarovaným cieľom sociálnej inklúzie prostredníctvom pomoci chudobným a podpory ich finančnej nezávislosti.

Pre programovacie obdobie 2014 – 2020 bol v EÚ schválený Program pre zamestnanosť a sociálne inovácie (EU Programme for Employment and Social Innovation – EaSI) s navrhnutým rozpočtom 815 mil. EUR. Zámerom programu je realizácia zmien v oblasti zamestnanosti a sociálnych reforiem, a to na európskej, národnej, regionálnej až lokálnej úrovni. Program EaSI integruje a rozširuje tri už existujúce programy: Progress (Programme for Employment and Social Solidarity) s alokáciou 61 % rozpočtu, EURES (European Employment Services) s alokáciou 18 % rozpočtu a Progress - Európsky nástroj pre mikrofinancovanie (European Progress Microfinance Facility) s alokáciou 21 % rozpočtu (New programme for Employment and Social Innovation (EaSI), 2013). Ciele programu jasne naznačujú, že EÚ považuje otázky rozvoja a podpory mikrofinancovania za jednu z priorit rozvoja inovatívnosti a sociálneho podnikania. Za jednu z najväčších súčasných bariér rozvoja mikrofinancovania v Európe považujeme pretrvávajúcu neochotu financovať najmenšie podniky. Je preto nevyhnutné zamerať sa na hľadanie spôsobov, ako túto oblasť zatriktívniť aj pre potenciálnych poskytovateľov tohto typu kapitálu. Medzi možné riešenia môžeme zaradiť rozvoj úverových záručných systémov, ktoré by umožnili znížiť vysoké riziko veriteľov spojené s najmenšími podnikmi, vytvorenie inštitucionálneho rámca motivujúceho

súkromný sektor k investovaniu do mikrofinancovania, ktoré je jednou z foriem spoločensky zodpovedného investovania, rozšírenie mikrofinancovania aj medzi menších sprostredkovateľov a vytvorenie legislatívneho a regulačného prostredia umožňujúceho vhodne kontrolovaným spôsobom vykonávať tieto aktivity aj nebankovým inštitúciám, zjednodušenie regulácie a sprehľadnenie verejnej podpory mikrofinancovania zo strany štátu, lepší monitoring podnikov, ktoré už jednotlivé nástroje mikrofinancovania využili alebo využívajú s cieľom kriticky zhodnotiť ich efektívnosť a účinnosť, zabezpečenie informovanosti o mikrofinancovaní medzi širokú podnikateľskú verejnosť a pod. Veríme, že podrobnejšie rozpracovanie a realizácia niektorých z uvedených riešení by mohli v pomerne krátkom časovom horizonte priniesť pozitívne efekty pre ekonomiku jednotlivých krajín, ale aj z európskeho či globálneho hľadiska.

ZÁVER

Mikrofinancovanie prináša riešenie problémov vznikajúcich v marginalizovaných spoločenských oblastiach a rôznym spôsobom znevýhodnených skupinách obyvateľstva. Tým sa javí ako účinný nástroj, ktorého využívanie môže viesť k dlhodobu udržateľnému inkluzívnemu rastu a rozvoju. V niektorých krajinách Ázie, južnej Ameriky a Afriky už mikrofinancovanie prešlo svojím historickým vývojom a preukázateľne prispieva k vzniku a rozvoju mikropodnikov zamestnávajúcich osoby, ktoré by bez takejto podpory boli odkázané na pomoc štátu a pravdepodobne by mnohé z nich uviazli v pasci chudoby a nezvládnuteľnej zadlženosti. Mikrofinancovanie v rozvíjajúcich sa krajinách uvedených regiónov sa svojím zameraním a obsahom značne odlišuje od mikrofinancovania v rozvinutejších regiónoch. V krajinách EÚ sa podpora sústreďuje najmä na poskytovanie mikroúverov najmenším podnikom s cieľom motivovať podnikanie, vytvoriť nové pracovné miesta a zabezpečiť sociálnu inklúziu cieľových skupín obyvateľstva. Orgány a inštitúcie EÚ v súčasnosti považujú rozvoj mikrofinancovania za jednu z priorít a jeho podporu deklarujú vo viacerých iniciatívach a programoch. Aby sa potenciál, ktorý ponúkajú, mohol efektívne využiť, je potrebné nájsť účinné spôsoby, ako informácie o nich cielene poskytnúť tým, ktorým sú určené, teda malým podnikom a obyvateľom, ktorí sú cieľovými skupinami uvedených programov a iniciatív.

Napriek dosiahnutým výsledkom sa však sektor mikrofinancovania v súčasnosti musí vysporiadať aj s niektorými problémami, z ktorých niektoré vrhajú zlé svetlo na celé odvetvie a vyvolávajú diskusie o samotnej opodstatnenosti tohto typu podpory. Sme presvedčení, že riešenie uvedených otázok a problémov sa v súčasnosti stáva imperatívom v záujme budúceho úspešného vývoja a rastu sektoru mikrofinancovania a dlhodobej udržateľnosti inštitúcií, ktorí v rámci neho pôsobia.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. CAMPBELL, G. 2010. Microfinancing the Developing World: how small loans empower local economies and catalyse neoliberalism's endgame. In: *Third World Quarterly* [online]. 2010, roč. 31, č. 7 [cit. 2013-12-19], s. 1081 – 1090. Dostupné na internete: <http://www.relooney.info/0_NS4053_2059.pdf>. ISSN 1360-2241.
2. CORRADO, G., CORRADO, L. 2017. Inclusive finance for inclusive growth and development. In *Current Opinion in environmental Sustainability* [online], roč. 24, február 2017, s. 19-23. ISSN 1877-3435. Dostupné na internete: <<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877343517300234?via%3Dihub>>

3. COUNTS, A. 2008 Small Loans, Big Dreams. Hoboken : John Wiley & Sons, Inc., 2008. 410 s. ISBN 978-0-470-19632-8.
4. FILA, J. 2015. European Microfinance – Relevance, Efficiency and Impact. In Comparative Economic Research [online], roč. 18, č. 4, s. 179 – 194. Dostupné na internete: <<https://search.proquest.com/central/docview/1861138608/1DA409BA5A4B4C7EPQ/1?accountid=17223>>.
5. FORCELLA, D., HUDON, M. 2016. Green Microfinance in Europe. In Journal of Business Ethics [online], roč. 135, č. 3, s. 445 – 459. Dostupné na internete: <<https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-014-2452-9>>.
6. HELMS, B. 2006. Access for All – Building Inclusive Financial Systems [online]. Washington : The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, 2006. 170 s. Dostupné na internete: <<http://www.cgap.org/sites/default/files/CGAP-Access-for-All-Jan-2006.pdf>>. ISBN 978-0-8213-6360-7>.
7. HES, T. 2012. Mikrofinance – nástroj řešení chudoby [online]. 2012. Dostupné na internete: <https://www.rozvojovka.cz/download/docs/74_hes-mikrofinance.pdf>.
8. HUDON, M., SANDBERG, J. 2013. The Ethical Crisis in Microfinance: Issues, Findings, and Implications. In Business Ethics Quarterly [online], roč. 23, č. 4, s. 561 – 589. Dostupné na internete: <<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/>>. ISSN 1052-150X.
9. Macroeconomic stability, inclusive growth and employment [online]. 2015. New York : United Nations, 2012. Dostupné na internete: <http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Think%20Pieces/12_macro_economics.pdf>.
10. New programme for Employment and Social Innovation (EaSI) [online]. 2013. Brusel : European Commission, 2013. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=1093>>.
11. PÁLENÍK, V. a kol. 2015. Inkluzívny rast v stratégii Európa 2020 – naivita alebo genialita? Bratislava : Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied, 2015. 345 s. ISBN 978-80-7144-251-6.
12. RAJAN, R. G., ZINGALES, L. 1996. Financial dependence and growth. In NBER Working Paper Series [online]. Cambridge : National Bureau of Economic Research, 1996. Dostupné na internete: <<http://www.nber.org/papers/w5758.pdf>>.
13. REGULATION (EU) No 1296/2013 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 11 December 2013 on a European Union Programme for Employment and Social Innovation ("EaSI") and amending Decision No 283/2010/EU establishing a European Progress Microfinance Facility for employment and social inclusion [online]. Dostupné na internete: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1296&from=EN>>.
14. Správa o stave malého a stredného podnikania v Slovenskej republike v roku 2015 [online]. 2016. Bratislava : SBA, 2016. Dostupné na internete: <http://www.sbagency.sk/sites/default/files/sprava_o_stave_msp_2015.pdf>.
15. The Nobel Peace Prize 2006 [online]. 2006. Dostupné na internete: <http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2006/>.
16. Transforming our world: the 2030 Agenda for sustainable development [online]. 2015. New York : United Nations, 2015. Dostupné na internete: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E>.

17. VAKULABHARANAM, V., MOTIRAM, S. 2007. The Ethics of Microfinance and Cooperation. In: *Éthique et économique/Ethics and Economics* [online]. 2007, roč. 5, č. 1 [cit. 2013-12-30]. Dostupné na internete: <<http://ethique-economique.net/>>. ISSN 1639-1306.
18. VINCZEOVÁ, M. 2011. Mikrofinancovanie ako nástroj spoločensky zodpovedného investovania. In Ekonomické, sociálne, environmentálne a legislatívne aspekty spoločensky zodpovedného podnikania I [CD-ROM]. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela Banská Bystrica, 2011. ISBN 978-80-557-0268-1.
19. What is inclusive growth? [online]. 2009. Washington : The World Bank, 2009. Dostupné na internete: <<http://siteresources.worldbank.org/INTDEBTDEPT/Resources/468980-1218567884549/WhatIsInclusiveGrowth20081230.pdf>>.

Adresa prvého autora:

Ing. Miroslava Vinczeová, PhD.
Ekonomická fakulta UMB
Tajovského 10
975 90 Banská Bystrica
e-mail: miroslava.vinczeova@umb.sk